

Демчишак Руслан Богданович

Польсько-українські відносини у період повномасштабної фази російсько-української війни: безпековий аспект

УДК 327.8

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-5.20>

Демчишак Руслан Богданович
кандидат політичних наук,
доцент кафедри політології
та міжнародних відносин
Національного університету
«Львівська політехніка»
вул. Степана Бандери, 12,
Львів, Україна
ORCID: 0000-0002-9499-7889

У статті досліджено характер та динаміку розвитку польсько-українських відносин у безпековій сфері у період повномасштабної фази російсько-української війни. Використано метод історизму при аналізі ретроспективи польсько-українських відносин у постбіполярний період, порівняльний метод для аналізу інтенсивності двосторонніх безпекових відносин на різних етапах та різних їх форм, системно-структурний аналіз для відображення цілісної картини форм та етапів польсько-українського безпекового співробітництва.

Констатовано, що стан польсько-українських відносин у безпековій сфері можна охарактеризувати як доволі тісне співробітництво. Воно характеризується передусім різноманітними формами військово-безпекового співробітництва, частково невійськового, а також активній діяльності Польщі на міжнародній арені, спрямованій на формування міжнародної підтримки нашої держави.

Польсько-українські політико-безпекові відносини періоду повномасштабної фази російсько-української війни пройшли три етапи: етап беззастережної підтримки Польщею України, що тривав орієнтовно перший рік війни («медовий місяць»); етап часткового погіршення двосторонніх відносин, започаткований зерновою проблемою, який тривав з весни 2023 р. приблизно до завершення року («період кризи»); етап відновлення достатньо ефективного польсько-українського безпекового співробітництва на взаємовигідній основі, що розпочався орієнтовно з початку 2024 р. і триває досі («повернення до реалізму»).

Беззастережна підтримка України на першому етапі була продиктована ризиками втрати міжнародної суб'єктності нашої держави, а отже зникнення «безпекового буфера» між Польщею та росією. На другому етапі громадянський консенсус у польському суспільстві щодо підтримки України як абсолютний пріоритет зовнішньої політики Польщі децю ослаб. Безпекова загроза зі сходу вже розглядалася у балансі із іншими складовими національного інтересу країни, зокрема захистом власного товаровиробника. На третьому етапі польсько-українські відносини повернулися, на нашу думку, до природного стану. Сторони, керуючись власним національним інтересом, визнають за значний пріоритет безпекове співробітництво, яке, при цьому, має ґрунтуватися на прагматичній взаємовигідній основі. Саме такий стан речей, на наше глибоке переконання, залишатиметься на перспективу.

Ключові слова: Польща, Україна, російсько-українська війна, безпека, військове співробітництво.

Вступ. Характер міжнародних відносин у трикутнику Польща, Україна, рф протягом всього постбіполярного періоду був визначальним для стабільності у регіоні Східної Європи. Нові безпекові реалії, спричинені російсько-українською війною, в черговий раз актуалізували тематику польсько-українських відносин. Тим паче, що безпековий аспект двостороннього співробітництва в умовах війни набирає ще і глобального виміру.

Мета та завдання дослідження. Метою нашої роботи виступає з'ясування характеру та динаміки розвитку польсько-українських відносин у безпековій сфері у період повномасштабної фази російсько-української війни. До завдань роботи відносимо аналіз форм польсько-українського безпекового співробітництва, етапів його розвитку та сучасного стану.

Методи дослідження. Нами було використано метод історизму при аналізі ретроспективи польсько-українських відносин у постбіполярний період, порівняльний метод для аналізу інтенсивності двосторонніх безпекових відносин на різних етапах та різних їх форм, системно-структурний

аналіз для відображення цілісної картини форм та етапів польсько-українського безпекового співробітництва.

Результати. Уже на початку постбіполярного періоду виробився певний алгоритм польсько-українських відносин, зумовлений національними інтересами сторін в умовах нових безпекових реалій. Після розпаду СРСР у 1991 р. у посткомуністичній Польщі, яка у безпековому вимірі опинилася «між НАТО та рф», вже була готова концепція зовнішньої політики щодо нових східних сусідів, передусім України. Її суть полягала у тому, що потрібно негайно визнавати нових міжнародних акторів та усіляко сприяти зміцненню їх суверенітету та виведенню з-під сфери впливу Москви. Нові країни розглядалися як своєрідний «безпековий буфер» між Польщею та росією.

У контексті вище зазначеного Варшава усіляко демонструвала зацікавленість у зміцненні добросусідських відносин з Україною. Київ, в рамках курсу «багатовекторності», що був домінуючим у зовнішній політиці нашої держави у 1990-х роках, теж був зацікавлений у поглибленні співробіт-

ництва з Польщею задля збалансування впливу Москви. Демонстрацією стану польсько-українських відносин того часу стала спільна заява Президентів України Леоніда Кучми і Польщі Александра Квасневського «До порозуміння і єднання», підписана у травні 1997 р. [11]. У документі сторони вперше були названі стратегічними партнерами.

Після вступу Польщі до НАТО (березень 1999 р.) та ЄС (травень 2004 р.) безпекові ризики для країни зменшилися, але не зникли повністю, тому стратегічне партнерство з Україною продовжується як на двосторонньому рівні, так і у рамках програми «Східне партнерство» ЄС (2008 р.). Інтенсивність цього партнерства, очевидно, залежала також від корекції зовнішньополітичного курсу України, пройшовши еволюцію від піднесення 2-ї половини 2000-х рр. (президенство В. Ющенко) через спад 2010-2014 рр. (перебування при владі В. Януковича) до чергового піднесення епохи Євромайдану (листопад 2013 – лютий 2014 р.).

Військова агресія росії та окупація Криму і Донбасу на початку 2014 р. посилили безпекові ризики для Польщі. Період весна 2014 р. – літо 2015 р. – час найбільш інтенсивного розвитку політики стратегічного партнерства між Польщею та Україною з початку постбіполярного періоду. Розвивається і безпекове співробітництво. У вересні 2014 р. міністри оборони Польщі, Литви та України підписали угоду про створення спільної литовсько-польсько-української військової бригади, що почала функціонувати з січня 2016 р. [7].

Піковою точкою польсько-українського співробітництва у період до повномасштабної агресії рф став державний візит Президента України Петра Порошенка до Варшави (грудень 2014 р.) та його зустріч з Президентом Польщі Броніславом Коморовським та іншими високопосадовцями. Кульмінацією виступу П. Порошенка стала «заява про те, що Україна планує поставити на порядок денний питання про скасування позаблоковості та розпочати процес реального просування по шляху до членства в НАТО» [4, с. 404].

Зміна провладної команди у Польщі у 2015 р. (президент Анжей Дуда та партія «Право і справедливість») дещо пригальмувала динаміку польсько-українських відносин, але не замінила політики стратегічного партнерства. А у лютому 2019 р. вступ до НАТО і ЄС офіційно закріплюється у Конституції України, що черговий раз зближує безпекові пріоритети України і Польщі. Проявом подальшого партнерства загалом та безпекового співробітництва зокрема стало створення у липні 2020 р. об'єднання «Люблінський трикутник» (Литва, Польща, Україна). У липні 2021 р. було оголошено пріоритети функціонування організації, із яких до числа безпекових відносимо такі: «проти дія агресивної політиці РФ; військова та оборонна взаємодія із використанням потенціалу НАТО

та ЄС, зокрема створенням спільної литовсько-польсько-української військової бригади; кібербезпека та боротьба із дезінформацією; енергетична взаємодія, протидія реалізації Північного потоку-2; співпраця безпекових інституцій» [2, с.5].

Очевидно, що найбільш загрозливих масштабів безпекові ризики для Польщі сягнули з початком повномасштабної фази російсько-української війни – 24 лютого 2022 р. За день до вторгнення Президенти Польщі та Литви А. Дуда та Г. Науседа здійснили візит до Києва, демонструючи у такий спосіб свою підтримку нашої держави та намір бути поруч за будь-якого сценарію подальшого розгортання подій. Уже у перші дні війни Польща розпочинає всеохопну політику підтримки України. Інтенсивність польсько-українських контактів, як слушно зауважують аналітики, «зросла кількісно і якісно» [8]. Зокрема, у небувалому досі масштабі активізувалися відносини на рівні глав держав, урядів, міністерств закордонних справ, парламентів тощо. Так, протягом 2022 р. відбулося десять двосторонніх чи багатосторонніх зустрічей президентів Польщі та України, А. Дуди та В. Зеленського, близько півтора десятка міжурядових зустрічей, більше десятка контактів різного виду на рівні МЗС (протягом 2022 р. міністерство закордонних справ Польщі прийняло сім офіційних заяв на підтримку територіальної цілісності України) [9].

У реаліях перших місяців війни ледь не усі форми співпраці між Польщею та Україною набирали безпекового характеру. Польща стає другою країною у Європі та першою у регіоні центрально-східної Європи за кількістю прийнятих українських біженців. Країна як на рівні двосторонніх контактів, так і використовуючи майданчики міжнародних організацій та форумів, активно відстоювала інтерес України, сприяла формуванню міжнародної підтримки нашої держави, запровадженню і поглибленню різноманітних санкцій щодо рф. Посол Польщі в Україні Бартош Ціхоцький, коментуючи події перших місяців війни, назвав їх періодом великої солідарності та єдності двох націй. «Тоді жодних питань не задавали, – стверджував посол, – ми кинулися допомагати Україні» [20].

Першочергове значення мало надання військової допомоги, адже Польща стала третьою після США та Великобританії державою за масштабами наданої Україні військової допомоги. Зокрема, Польща передала Україні: важке озброєння, включно з танками та бойовими броньованими машинами; винищувачі та бойові гелікоптери; переносні зенітні ракетні комплекси та комплекси протиповітряної оборони; безпілотні літальні апарати та баражуючі боєприпаси; артилерійські системи; особисту зброю; боєприпаси великого та малого калібру [13, с.4].

Серед наданої зброї важливе значення мали переносні зенітні ракетні комплекси (ПЗРК) «Ріо-

run», самохідні гаубиці «Krab», польські карабіни «Grot», польські зенітні ракетні комплекси (ЗРК) «Porgrad», польські гранатомети RGP-40 [5]. Згодом саме Польща стане першою країною, що надасть Україні танки «Леопард». За підрахунками польської сторони, з початку повномасштабного вторгнення РФ і до весни 2023 р. Польща надала Україні військової допомоги на суму 3 млрд. євро. [10].

При цьому військово-безпекове співробітництво не обмежувалося наданням зброї та техніки. А вже на території Польщі виробляються окремі види військової техніки, що згодом використовуються в Україні, знаходиться чимало баз для ремонту пошкодженої української техніки, транзитні пункти постачання західної військової допомоги, проходять військову підготовку українські військовослужбовці. Роль Польщі у значній мірі полягала у використанні її можливостей в якості матеріально-технічного центру для усіх союзників України.

Водночас Польща в рамках своєї політики по формуванню міжнародної підтримки нашої держави намагалася активно впливати на інші держави з ціллю залучення їх до надання військової допомоги Україні, посилення різноманітних санкцій щодо Росії тощо. Країна на усіх міжнародних майданчиках популяризувала саме українську формулу миру, обов'язковою складовою якої була теза щодо відновлення територіальної цілісності України.

Зокрема Польща, використовуючи свої до певної міри лідерські позиції у субрегіональних об'єднаннях Центрально-Східної Європи, активно сприяла формуванню їхнього ставлення до російсько-української війни. Так, на позачерговому саміті «Бухарестської дев'ятки» (Б-9), що відбувся уже «наступного дня після російського вторгнення – 25 лютого – у Варшаві на рівні глав держав, учасники, рішення засудили дії РФ та висловили підтримку територіальній цілісності України» [3, с.251]. Схоже формулювання було прийнято на саміті «Тримор'я», що відбувся у Латвії 20-21 червня 2022 р. Саме на цьому саміті Україна отримала спеціальний статус партнера-учасника «Тримор'я».

На необхідності максимальної допомоги Україні та максимального тиску на Росію Польща неодноразово наголошувала на самітах та зустрічах різних рівнів у рамках ЄС та НАТО. Польща, по суті повернувшись до політики «країни-адвоката України перед Європою», чи не найбільше протегувала прагнення України щодо отримання спеціального режиму вступу до ЄС. Так, А. Дуда у «вирішальний для України момент обговорення перспектив набуття нею кандидатського статусу в ЄС особисто переконував лідерів країн Південної Європи» [8].

Отже, у перший рік російсько-української війни Польща проявила повну та беззастережну підтримку України. Цей період дослідники згодом охрестять «медовим місяцем» польсько-українських відносин. Особливо переконливою, на думку польських аналітиків, рішення та всеохопна підтримка України Польщею виглядала на фоні «вагання Німеччини» та поміркованої позиції ряду інших країн Західної Європи [15].

На початку 2023 р. польсько-українські відносини почали входити у період часткового погіршення, який експерти назвуть кризою. Загальний фон нової ситуації у двосторонніх відносинах створила так звана зернова проблема. Вона була спровокована діями польського уряду у перший період війни, коли Польща з ціллю підтримки України відмінила квоти на ввезення українського зерна (як і ряду інших видів продовольства), що діяли до повномасштабної фази російсько-української війни. Це призвело до зростання експорту українського зерна до Польщі ледь не у три рази, що негативно позначилося на прибутках польських фермерів. Поступатися своїм економічним інтересом на угоду політико-безпековим пріоритетам на другий рік війни, коли «медовий місяць» політики підтримки України уже минув, польська влада та суспільство наміру не мали. В результаті, у квітні 2023 р. Польща закрила свій кордон для експорту українського зерна. Більше того, внаслідок міжнародного впливу Польщі ще п'ять центральноєвропейських країн-членів ЄС вчинили так само. І хоча вже у вересні 2023 р. інші держави зняли заборону на ввіз українського зерна, Польща залишалася на своїй позиції [16].

Також досить суттєво, на нашу думку, на частковому погіршенні польсько-українських відносин позначилася виборча кампанія у Польщі. На жовтень 2023 р. було призначено парламентські вибори, і основні конкуренти – правляча партія «Право і справедливість» (лідер Я. Качинський) та опозиційна – «Громадянська коаліція» (лідер Д. Туск) боролися за симпатії різних категорій виборців, гнучко реагуючи на їхні настрої.

Ще один фактор впливу на ситуацію – це фактор російської пропаганди, який, на думку аналітиків, звичайно мав місце, але лише як один із чинників, перебільшувати який не варто [1].

Отже, причинами часткового загострення польсько-українських відносин стала «зернова» криза, вплив виборчої кампанії та російської пропаганди. Водночас період ейфорії, що тривав протягом першого року російсько-української війни і характеризувався громадянським консенсусом усього польського суспільства щодо України, уже минув. Українська держава зберегла свій суверенітет, а отже фактор «безпекового буфера» між Польщею та РФ було збережено, що стало певним фактором заспокоєння польської еліти та громадськості.

Кульмінаційною точкою кризи, коли, здавалось, вона уже переходить із економічного і політико-безпекового характеру у військово-безпековий, став вересень 2024 р., коли прем'єр-міністр Польщі М. Моравецький зробив заяву щодо того, що його країна передала Україні уже усю зброю. В Україні це розцінили як натяк на припинення Польщею поставок зброї у зв'язку із загостренням двосторонніх відносин. Криза знайшла продовження у виступах президентів країн на засіданнях Генеральної Асамблеї ООН у вересні 2024 р. А. Дуда заявив, що він є прихильником продовження дії заборони на ввезення українського зерна у Польщу. У відповідь В. Зеленський по суті ствердив, що дії Польщі відповідають інтересам Москви [20].

Однак, на думку польських аналітиків, стан певної напруги у польсько-українських відносинах зумовив невірне трактування заяви М. Моравецького, яка, на їх думку, означала лише той факт, що у Польщі вичерпалися запаси зброї, як власного виробництва так і «транзитної», які вона на даний момент могла передати Україні, і зовсім не означала, що таких поставок не буде у перспективі.

«Заява М. Моравецького про припинення поставок зброї в Україну, м'яко кажучи, прикра, але це все. Це не свідчення ескалації напруги між Києвом і Варшавою, що росіянам, безперечно, хотілося б довести. Наразі Польща вичерпала свої запаси старої техніки, яку передали Україні, якщо вона була сумісною з українською армією – від винищувачів Міг-29 до модернізованих танків Т72» [18].

Стверджувалося, що зараз Польща переживає одну з найбільших військових закупівель у своїй історії. У 2022 році витрати на армію склали 100 мільярдів злотих, або понад 21 мільярд євро. У 2023 році загальний бюджет буде вищим і, за оцінками, сягне майже 28 мільярдів євро, що становитиме 4 відсотки польського ВВП (удвічі більше, ніж вимагає НАТО). Польща не змінила своєї позиції щодо «військової, політичної та економічної підтримки України» [18].

Після формування нового уряду у Польщі на чолі з лідером «Громадянської коаліції» Д. Туском (листопад 2023 р.) позиція країни щодо зернової проблеми, попри очікування української сторони, залишилася незмінною. Однак уже на межі 2023 – 2024 рр. відбувається поворот до «реалізму» у польсько-українських відносинах, який характеризуватиметься прагматичним співробітництвом, передусім безпековим, із врахуванням інтересів кожної із сторін. Продовжується політика підтримки України на міжнародному рівні. Так, Польща доклала чимало зусиль задля прийняття історичного рішення Європейської ради від 14 грудня 2023 р. про надання Україні статусу кандидата та відкриття переговорів з Україною про вступ [13]. Вже у січні 2024 р. Д. Туск відвідав Київ, а у березні 2024 р. під час зустрічі

з прем'єр-міністром України Д. Шмигалем оголосив про початок досягнення компромісу у зерновому питанні. Позиція польського прем'єр-міністра полягала у тому, що безпекова підтримка України для Польщі залишається важливою, але інтереси польських фермерів теж [12].

На думку польських аналітиків, політика Польщі щодо України змінюється із «ідеалістично-історичної на більш прагматично-практичну». У перший рік війни національні інтереси Польщі та України майже ототожнювалися, далі, після протестів польських фермерів, вони почали диференціюватися, що є абсолютно природним. При цьому безпековий інтерес у обох країн спільний, а отже Польща й надалі зацікавлена у підтримці України [6].

Частково проблемним залишається і надалі трактування складних сторінок спільної історії, зокрема подій українсько-польського протистояння на Волині влітку 1943 р. Підтримувана окремими польськими політиками та російською пропагандою, ця проблема для частини польської громадськості залишається дражливою. Періодично у польських мас-медіа пропагується думка щодо того, що українське трактування складних сторінок історії ставить під сумнів успіх польсько-українського співробітництва сьогодні. Для прикладу, образливим для Польщі у вище описаному контексті було сприйняте висловлювання очільника українського МЗС Дмитра Кулеби щодо того, що під час операції «Вісла» (1947-1950 рр.) українців «примусово виселили із їхніх історичних теренів» [14].

На глибоке переконання польського публіциста Міхала Куявського емоційний фон щодо нібито погіршення польсько-українських відносин, частково підтримуваний експертною думкою обох країн, насправді є абсолютно ілюзорним. Двосторонні відносини з позицій системної оцінки значно кращі, ніж видаються. Їх стан можна «сміливо окреслити, як найкращі в новітній історії». Зернові чи історичні непорозуміння загальної ситуації змінити не можуть, а лише створюють тимчасове хибне уявлення про стан польсько-українських відносин [17].

Констатацією факту остаточного переходу польсько-українських відносин періоду повномасштабної фази російсько-української війни до етапу «реалізму» стала «Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Республікою Польща», підписана восьмого липня 2024 р. Президентом України Володимиром Зеленським та Прем'єр-міністром Польщі Дональдом Туском. Ця угода стала найбільш об'ємним та комплексним документом безпекового співробітництва між країнами.

Найбільший розділ Угоди – «Оборонне та військове співробітництво», його підпункти – Військові спроможності України, Підготовка та навчання,

Співробітництво у сфері оборонної промисловості, Шлях до НАТО – демонструють складові військово-безпекового співробітництва між країнами.

Зокрема, у статтях першого підпункту констатувалося, що «з початку 2022 року Польща надала 44 пакети різних видів озброєння та боеприпасів. Їхня загальна вартість разом з іншими формами підтримки Збройних Сил України, особливо у формі підготовки, матеріально-технічного забезпечення, постачання, технічного обслуговування та ремонту... перевищила 4 мільярди євро. У 2024 році Польща надасть декілька пакетів істотної військової допомоги та продовжить надавати значну підтримку протягом наступних 10 років» [13, с.5].

У розділі «Невійськове співробітництво, зокрема протидія гібридним загрозам» у контексті нашого дослідження привертають увагу підпункти – Кібербезпека, Інформаційна безпека та боротьба з пропагандою, Співробітництво у сфері розвідки та контррозвідки. У розділі «Політичне співробітництво» цікавими для нас є підпункти – Шлях до ЄС, Санкції, Справедливий мир, Відповідальність. Зокрема, у підпункті Справедливий мир стверджувалося: «Польща вітає зусилля України щодо досягнення справедливого та сталого миру, заснованого на принципах Української формули миру» [13, с.17].

Отож, зі змісту угоди стає очевидним, що Польща й надалі має намір здійснювати всеохопне безпекове співробітництво з Україною (зокрема військово-безпекове, у сфері інформаційної безпеки тощо), а також продовжувати діяльність на міжнародній арені, спрямовану на формування міжнародної підтримки нашої держави, сприяти зусиллям України щодо вступу до НАТО та ЄС.

Після зустрічі Прем'єр-міністрів двох країн – Д. Туска та Д. Шмигала – у вересні цього року, лейтмотивом якої була думка «Не історія, а військова співпраця», стало очевидним, що у польсько-українських відносинах остаточно взяв гору прагматизм, базований на спільних безпекових загрозах [19].

Висновки. Таким чином, стан польсько-українських відносин у безпековій сфері можна охарактеризувати як доволі тісне співробітництво. Воно характеризується передусім різноманітними формами військово-безпекового співробітництва, частково невійськового, а також активній діяльності Польщі на міжнародній арені, спрямованій на формування міжнародної підтримки нашої держави.

Польсько-українські політико-безпекові відносини періоду повномасштабної фази російсько-української війни пройшли три етапи: етап беззастережної підтримки Польщею України, що тривав орієнтовно перший рік війни («медовий місяць»); етап часткового погіршення двосторонніх відно-

син, започаткований зерновою проблемою, який тривав з весни 2023 р. приблизно до завершення року («період кризи»); етап відновлення достатньо ефективного польсько-українського безпекового співробітництва на взаємовигідній основі, що розпочався орієнтовно з початку 2024 р. і триває досі («повернення до реалізму»).

Беззастережна підтримка України на першому етапі була продиктована ризиками втрати міжнародної суб'єктності нашої держави, а отже зникнення «безпекового буфера» між Польщею та росією. На другому етапі громадянський консенсус у польському суспільстві щодо підтримки України як абсолютний пріоритет зовнішньої політики Польщі дещо ослаб. Безпекова загроза зі сходу вже розглядалася у балансі із іншими складовими національного інтересу країни, зокрема захистом власного товаровиробника. На третьому етапі польсько-українські відносини повернулися, на нашу думку, до природного стану. Сторони, керуючись власним національним інтересом, визнають за значний пріоритет безпекове співробітництво, яке, при цьому, має ґрунтуватися на прагматичній взаємовигідній основі. Саме такий стан речей, на наше глибоке переконання, залишатиметься на перспективу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Герасименко П. Українсько-польські відносини: повернення до реальності. *LB.ua*. 22 лютого 2024. URL: https://lb.ua/news/2024/02/22/599784_ukrainkopolski_vidnosini.html
2. Герасимчук Сергій. Люблінський трикутник. Як уникнути «бермудизації»? *Українська прима*. 21.01.2022. URL: <http://prismua.org/wp-content/uploads/2022/01/Lublin3.pdf>
3. Демчишак Руслан. Російсько-українська війна як фактор геополітичного позиціонування регіону ЦСЄ та ПСЄ. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. Львів, 2022. Випуск 43. С. 247-254.
4. Демчишак Руслан. Східний вектор зовнішньої політики Польщі: ідеологічні підвалини та особливості реалізації на сучасному етапі. *Гілея: науковий вісник*. Збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. К.: ПП «Видавництво «Гілея», 2018. Вип. 137 (10). С. 400-406.
5. Желіховський С. Як змінилися відносини України та Польщі за час великої війни. *LB.ua*. 4 січня 2023 р. URL: https://lb.ua/world/2023/01/04/540931_yak_zminilisa_vidnosini_ukraini.html
6. Курашкевич Роберт. Польська політика щодо війни. Спроба складання балансу. *Радіо Свобода. Політика*. 28 січня 2024. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/nova-polska-polityka-shchodo-ukrayiny-dopomoha-tsyfry/32793574.html>
7. ЛитПолУкрБриг продовжує діяти і під час повномасштабної війни, триває третя ротація. *Новинарня. Військо*. 30.05.2024. URL: <https://novynarnia.com/2024/05/30/lytpolukrbryg-prodovzhuye/>
8. Магда Є. Як агресія Росії змінила партнерство Польщі та України. *ГЛАВКОМ*. 17 грудня 2022 р. URL:

<https://glavcom.ua/columns/yemagda/jak-ahresija-rosiji-zminila-partnerstvo-polshchi-ta-ukrajini-896077.html>

9. Політичні відносини між Україною та Польщею. *Посольство України в Республіці Польща*. 13 червня 2023 р. URL: <https://poland.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/228-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-polyshheju>

10. Польща виділила Україні військової допомоги на понад 3 мільярди євро. *Суспільне. Новини*. 24 травня 2023 р. URL: <https://suspilne.media/486274-polsa-vidilila-ukraini-vijskovoi-dopomogi-na-ponad-3-milardi-evro/>

11. Спільна заява Президентів України і Республіки Польща «До порозуміння і єднання» *Урядовий кур'єр*. 1997. 24 травня.

12. Туск заявив про крок до урегулювання щодо експорту з України. *DW. Політика*. 28.03.2024. URL: <https://www.dw.com/uk/tusk-zaaviv-pro-nablizenna-do-ureguluvanna-situacii-z-ukrainskim-eksportom/a-68692451>

13. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Республікою Польща. *ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ ВОЛОДИМИР ЗЕЛЕНСЬКИЙ. Офіційне інтернет-представництво*. 8 липня 2024 р. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoju-ta-92009>

14. Czulda Robert. Polish-Ukrainian Relations: A September 2024 Update. *Defense. Info*. 09.05.2024. URL: <https://defense.info/global-dynamics/2024/09/polish-ukrainian-relations-a-september-2024-update/>

15. Grajewski Lukasz. Poland and Ukraine: A relationship in crisis. *DW. Politics*. 12.01.2023. URL: <https://www.dw.com/en/poland-and-ukraine-a-relationship-in-crisis/a-67602036>

16. Konflikt o ukraińskie zboże wchodzi w kolejny etap. Wyjaśniamy, o co w nim chodzi. *Onet. Wiadomości*. 14 lutego 2024. URL: <https://wiadomosci.onet.pl/swiat/polsko-ukrainski-konflikt-o-zboze-wyjasniamy-o-co-chodzi-polskim-rolnikom/sp7kcfg>

17. Kujawski Michał. Relacje polsko-ukraińskie są znacznie lepsze, niż mogłoby się wydawać. *Publicystyka. OPINIE POLITYCZNO – SPOŁECZNE*. 13.06. 2024. URL: <https://www.rp.pl/opinie-polityczno-spoleczne/art40612211-michal-kujawski-relacje-polsko-ukrainskie-sa-znacznie-lepsze-niz-mogloby-sie-wydawac>

18. Lelonek Adam. Polish-Ukrainian relations: between the diplomatic crisis and another strategic communications failure. *New Eastern Europe*. October 12, 2023. URL: <https://neweasterneurope.eu/2023/10/12/polish-ukrainian-relations-between-the-diplomatic-crisis-and-another-strategic-communications-failure/>

19. Nie historia, a współpraca wojskowa. Tak Szmyhal definiuje stosunki polsko-ukraińskie. *Bankier.pl*. 10.09.2024. URL: <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Nie-historia-a-wspolpraca-wojskowa-Tak-Szmyhal-definiuje-stosunki-polsko-ukrainskie-8809585.html>

20. Pikulicka-Wilszewska A. Realist turn: Polish support for Ukraine shifts as war enters third year. *ALJAZEERA*. 23.02.2024. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/23/no-collapse-of-polish-ukrainian-relations-after-two-years-of-russias-war>

REFERENCES:

1. Herasymenko, P. (2024). Ukrainsko-polski vidnosyny: povnennia do realnosti [Ukrainian-Polish relations: a return to reality]. *LB.ua*. URL: https://lb.ua/news/2024/02/22/599784_ukrainskopolski_vidnosini.html [in Ukrainian]

2. Herasymchuk, Serhii (2022). Liublinskyi trykutnyk. Yak unyknyty «bermudyzatsii»? [Lublin Triangle. How to avoid «Bermudaization»?]. *Ukrainska pryzma*. URL: <http://prismua.org/wp-content/uploads/2022/01/Lublin3.pdf> [in Ukrainian]

3. Demchyshak, Ruslan (2022). Rosiisko-ukrainska viina yak faktor heopolitychnoho pozytsionuvannia rehionu TsSle ta PSle [The Russian-Ukrainian war as a factor in the geopolitical positioning of the CEE and PSE regions]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filos.-politoh. studii*. Lviv. Vypusk 43. S. 247-254. [in Ukrainian]

4. Demchyshak, Ruslan (2018). Skhidnyi vektor zovnishnoi polityky Polshchi: ideolohichni pidvalyny ta osoblyvosti realizatsii na suchasnomu etapi [The Eastern vector of Poland's foreign policy: ideological foundations and features of implementation at the current stage.]. *Hileia: naukovyi visnyk*. K. Vyp. 137 (10). S. 404. [in Ukrainian]

5. Zhelikhovskiy, S. (2023). Yak zminylysia vidnosyny Ukrainy ta Polshchi za chas velykoi viiny [How relations between Ukraine and Poland have changed during the Great War]. *LB.ua*. URL: https://lb.ua/world/2023/01/04/540931_yak_zminilisya_vidnosini_ukraini.html [in Ukrainian]

6. Kurashkevych, Robert (2024). Polska polityka shchodo viiny. Sproba skladannia balansu. [Polish policy towards the war. An attempt to draw up a balance sheet]. *Radio Svoboda. Polityka*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/nova-polska-polityka-shchodo-ukrayiny-dopomoha-tsyfry/32793574.html> [in Ukrainian]

7. LytPolUkrBryh prodovzhuie diiaty i pid chas povnomasshtabnoi viiny, tryvae tretia rotatsiia (2024) [Litpolukrbrich continues to operate during a full-scale war, the third rotation is underway]. *Novynarnia. Viisko*. URL: <https://novynarnia.com/2024/05/30/lytpolukrbryg-prodovzhuje/> [in Ukrainian]

8. Mahda, Ye. (2022) Yak ahresiia Rosii zminyla partnerstvo Polshchi ta Ukrainy [How Russia's aggression changed the partnership between Poland and Ukraine]. *HLAVKOM* URL: <https://glavcom.ua/columns/yemagda/jak-ahresija-rosiji-zminila-partnerstvo-polshchi-ta-ukrajini-896077.html>

9. Politychni vidnosyny mizh Ukrainoiu ta Polshcheiu (2023). [Political relations between Ukraine and Poland]. *Posolstvo Ukrainy v Respublitsi Polshcha*. URL: <https://poland.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/228-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-polyshheju> [in Ukrainian]

10. Polshcha vydilyla Ukraini viiskovoi dopomohy na ponad 3 miliardy yevro (2023). [Poland allocated over a billion euros in old-age assistance to Ukraine]. *Suspilne. Novyny*. URL: <https://suspilne.media/486274-polsa-vidilila-ukraini-vijskovoi-dopomogi-na-ponad-3-milardi-evro/> [in Ukrainian]

11. Spilna zaiava Prezydentiv Ukrainy i Respubliki Polshcha «Do porozuminnia i yednannia» (1997) [Joint Statement of the Presidents of Ukraine and the Republic

of Poland “Towards Understanding and Unity”]. *Uriadovyi kurier*. [in Ukrainian]

12. Tusk zaiavv pro krok do urehuliuвання shchodo eksportu z Ukrainy (2024) [Tusk announced a step towards regulating exports from Ukraine]. *DW. Polityka*. URL: <https://www.dw.com/uk/tusk-zaaviv-pro-nablizenna-do-ureguluvanna-situacii-z-ukrainskim-eksportom/a-68692451> [in Ukrainian]

13. Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky mizh Ukrainoiu ta Respublikoiu Polshcha (2024). [Agreement on cooperation in the field of security between Ukraine and the Republic of Poland]. *PREZYDENT UKRAINY VOLODYMYR ZELENSKYI. Ofitsiine internet-predstavnytstvo*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnytstvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-92009> [in Ukrainian]

14. Czulda, Robert (2024). Polish-Ukrainian Relations: A September 2024 Update. *Defense. Info*. URL: <https://defense.info/global-dynamics/2024/09/polish-ukrainian-relations-a-september-2024-update/>

15. Grajewski, Lukasz (2023). Poland and Ukraine: A relationship in crisis. *DW. Politics*. 12.01.2023. URL: <https://www.dw.com/en/poland-and-ukraine-a-relationship-in-crisis/a-67602036>

16. Konflikt o ukraińskie zboże wchodzi w kolejny etap. Wyjaśniamy, o co w nim chodzi (2024). [The Ukrainian grain conflict enters the next stage. We explain what it is about]. *Onet. Wiadomości*. URL: <https://wiadomosci.onet.pl/swiat/polsko-ukrainski-konflikt-o-zboze->

[wyjasniamy-o-co-chodzi-polskim-rolnikom/sp7kcfg](https://wiadomosci.onet.pl/swiat/polsko-ukrainski-konflikt-o-zboze-wyjasniamy-o-co-chodzi-polskim-rolnikom/sp7kcfg) [in Polish]

17. Kujawski, Michał. (2024) Relacje polsko-ukraińskie są znacznie lepsze, niż mogłoby się wydawać. [Polish-Ukrainian relations are much better than you might think]. *Publicystyka. OPINIE POLITYCZNO – SPOŁECZNE*. URL: <https://www.rp.pl/opinie-polityczno-spoleczne/art40612211-michal-kujawski-relacje-polsko-ukrainskie-sa-znacznie-lepsze-niz-mogloby-sie-wydawac> [in Polish]

18. Lelonek, Adam (2023). Polish-Ukrainian relations: between the diplomatic crisis and another strategic communications failure. *New Eastern Europe*. URL: <https://neweasterneurope.eu/2023/10/12/polish-ukrainian-relations-between-the-diplomatic-crisis-and-another-strategic-communications-failure/>

19. Nie historia, a współpraca wojskowa. Tak Szmyhał definiuje stosunki polsko-ukraińskie (2024). [Not history, but military cooperation. This is how Szmyhał defines Polish-Ukrainian relations]. *Bankier.pl*. URL: <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Nie-historia-a-wspolpraca-wojskowa-Tak-Szmyhal-definiuje-stosunki-polsko-ukrainskie-8809585.html> [in Polish]

20. Pikulicka-Wilszewska, A. (2024) Realist turn: Polish support for Ukraine shifts as war enters third year. *ALJAZEERA*. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/23/no-collapse-of-polish-ukrainian-relations-after-two-years-of-russias-war>

Polish-Ukrainian relations during the full-scale phase of the Russian-Ukrainian war: security aspect

Demchyshak Ruslan Bohdanovych

Ph.D. in Political Sciences, Associate Professor at the Department of Political Science and International Relations National University “Lviv Polytechnic” Stepan Bandery str., 12, Lviv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-9499-7889

The article deals with the nature and dynamics of the development of Polish-Ukrainian relations in the security sphere during the full-scale phase of the Russian-Ukrainian war. The method of historicism is used to analyse of the retrospective of Polish-Ukrainian relations in the post-bipolar period, the comparative method is used to analyse the intensity of bilateral security relations at different stages and their various forms, and the system-structural analysis is used to reflect a holistic picture of the forms and stages of Polish-Ukrainian security cooperation.

It is determinate that the Polish-Ukrainian relations in the security sphere are characterized as a fairly close cooperation. It is characterized primarily by various forms of military-security cooperation, partly non-military, as well as Poland's active activity in the international arena, aimed at forming international support for our state.

Polish-Ukrainian political and security relations during the full-scale phase of the Russian-Ukrainian war went through three stages: the stage of unconditional support by Poland for Ukraine, which lasted approximately the first year of the war (“honeymoon”); the stage of partial deterioration of bilateral relations, initiated by the grain problem, which lasted from the spring of 2023 until approximately the end of the year (“crisis period”); the stage of restoration of sufficiently effective Polish-Ukrainian security cooperation on a mutually beneficial basis, which began approximately from the beginning of 2024 and continues to this day (“return to realism”). Unconditional support for Ukraine at the first stage was dictated by the risks of losing the international subjectivity of our state, and therefore the disappearance of the “security buffer” between Poland and Russia. At the second stage, the civil consensus in Polish society regarding support for Ukraine as an absolute priority of Poland's foreign policy weakened somewhat. The security threat from the east has already been considered in balance with other components of the country's national interest, in particular the protection of its own commodity producer. On the third stage, Polish-Ukrainian relations have returned, in our opinion, to their natural state. The parties, guided by their own national interest, recognize security cooperation as a significant priority, which, at the same time, should be based on a pragmatic, mutually beneficial basis. Such a situation, in our deep conviction, that will be in the future.

Key words: Poland, Ukraine, Russian-Ukrainian war, security, military cooperation.